

Pestprotocol Basisschool de Odyssee

Inleiding:

Wij zijn een Vreedzame school en hanteren de afspraken en aanpak rondom pesten die in deze methode vervat zijn.

De Vreedzame School wil kinderen opvoeden tot verantwoordelijke en actieve leden van de gemeenschap. Daartoe beschouwen we de klas en de school als oefenplaats. Kinderen leren dat zij deel uitmaken van de gemeenschap die de klas en school vormt en leren daar een bijdrage aan te leveren. Ze leren oog en oor te hebben voor anderen, zich verantwoordelijk te voelen voor het algemeen belang: initiatiefrijk, zorgzaam en betrokken.

Uitgangspunten Vreedzaam:

- het constructief oplossen van conflicten met behulp van mediatie
- het creëren van een positieve sociale en morele norm
- het bevorderen van sociale verbondenheid en gemeenschapszin.

Mocht er een situatie ontstaan in een groep, of tussen individuele kinderen waarin pesten plaatsvindt hebben we onderstaand protocol.

Wat is pesten?

Plagen en pesten Het is belangrijk pesten niet te verwarren met plagen. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn. Het gaat dan om een spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. Pesten is fysiek (slaan, schoppen, spugen etc.) en/of psychisch (schelden, negeren, dreigen, cyberpesten via social media etc.) van een leerling of een groep leerlingen tegen één of meer kinderen die niet (meer) in staat is (zijn) zichzelf te verdedigen. Er is een duidelijke slachtofferrol en daderrol.

Wat werkt tegen pesten?

- Monitoren, evalueren, vastleggen gevallen en incidenten (risicofactoren in school identificeren)
- Ondersteuning door leeftijdsgenoten
- Actieve participatie van leerlingen bij de preventie van pesten
- Schoolbrede aanpak en beleid
 - de doelen van de school wat betreft pesten
 - strategieën die ingezet worden om deze te bereiken
- Verbetering van speelruimtes en schoolpleinen; overzichtelijkheid
- Investeren in een veilig klimaat/verbeteren van relaties binnen de school:
 - Leerlingen – leerkrachten
 - Leerlingen – leerlingen
- Disciplinaire maatregelen met *significant effect* op het pestgedrag:
 - het verliezen van privileges
 - en een bespreking tussen ouder en leerkracht (eventueel ook met leerling).
- Teams van leerkrachten, leerlingen en eventueel schoolmaatschappelijk werkers begeleiden samen leerlingen die gepest worden
- Aandacht voor slachtoffers van pesten;
- Aandacht voor de leerlingen die pesten.

Uitgangspunten aanpak pesten op de Odyssee

1. Als pesten en pestgedrag plaats vindt ervaren we dat als een probleem op onze school voor de kinderen, de leerkrachten en de ouders.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag zoveel mogelijk te voorkomen en is verplicht om pestgedrag aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat,

waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.

3. Op onze school willen wij een klimaat scheppen waarin het mogelijk is dat:
 - de pester zelf zijn/haar gedrag met hulp gaat veranderen.
 - de meelopers zelf hun gedrag met hulp begrijpen en aanpakken.
 - dat de gepeste kinderen met hulp zelf hun houding en gedrag kunnen veranderen
4. Leerkrachten moeten alert zijn op pestgedrag. Als pestgedrag optreedt moeten leerkrachten duidelijk stelling nemen tegen dit gedrag.
5. Het gepeste kind wordt in bescherming genomen.
6. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, aanhoudt, worden de stappen van het pestprotocol gevolgd.
7. Het pestprotocol wordt door het hele team en MR gedragen en aan alle ouders ter inzage aangeboden.
8. We verwachten van ouders dat ze signalen van pesten serieus nemen en deze bespreken met de school.

Preventieve maatregelen

Op school zijn afspraken over het omgaan met elkaar in en buiten de groep. Deze afspraken worden elk jaar in de groep behandeld en besproken en veelvuldig herhaald. Deze afspraken worden aan het begin van het schooljaar zichtbaar in het lokaal opgehangen. Ook komen er nieuwe afspraken bij wanneer daartoe aanleiding is. Basis hiervoor is blok 1 van de Vreedzame School.

De afspraken rondom eventueel pestgedrag zijn:

- Behandel een ander zoals je zelf graag behandeld wilt worden
- We hebben respect voor de ander en de omgeving
- Als iemand ergens moeite mee heeft, probeer dan te helpen
- We houden rekening met anderen
- We houden ons aan afspraken
- We letten op ons eigen gedrag
- We accepteren dat mensen van elkaar verschillen
- Als je ruzie hebt of boos bent, als er iets gebeurt wat je niet prettig vindt, als je zelf of iemand gepest wordt: probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de leerkracht.
- Blijft de pester doorgaan, vertel het dan aan de leerkracht.
- Word je gepest, praat er dan thuis over.

Op de Odyssee hebben we 'Gouden regels' opgesteld en in de groepen hangen. Deze worden met de kinderen besproken en ingeoeffend. De regels passen bij een blok van de Vreedzame School. Zie bijlage 3 voor de regels.

Afspraken bij de signalering en aanpak van pesten

Fase 1: Signaleren, registreren en gesprek met betrokkenen

- De leerkracht constateert dat een leerling (regelmatig) gepest wordt of een leerling klaagt bij de leerkracht dat hij/zij (regelmatig) gepest wordt. Of de ouders signaleren een peestsituatie.
- De leerkracht voert een gesprek met de gepeste(n) en met de pester(s) afzonderlijk.
- De leerkracht voert een gesprek met pester(s) en gepeste(n) samen.
- De leerkracht brengt pestgedrag en de gevolgen ter sprake in de klas. Er worden afspraken over voorkomen en eventuele sancties gemaakt bij herhaling.
- Deze gesprekken en eventuele gemaakte afspraken worden door de leerkracht op papier gezet en toegevoegd aan het registratiesysteem.

Fase 2: Als er sprake is van herhaald pestgedrag

- Intern begeleider en directeur worden op de hoogte gesteld.
- De leerkracht informeert de ouders van alle betrokkenen, bijgestaan door de intern begeleider of directeur. Er worden afspraken gemaakt.
- Afspraken, evaluatiemoment en wie daarbij aanwezig zijn, wordt schriftelijk vastgelegd in het leerlingvolgsysteem Parnassys.
- Ouders krijgen een kopie van de afspraken, er wordt een evaluatiemoment vastgesteld.
- De afspraken worden geëvalueerd met alle betrokkenen.

Fase 3: Als het pesten blijft voortduren

- De leerkracht of ouder meldt het pestgedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een gedocumenteerd overzicht met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken om het pesten aan te pakken.
- De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het pestende en/of gepeste kind kan in dit gesprek betrokken worden.
- In dit gesprek zullen bindende afspraken worden gemaakt om het pestgedrag aan te pakken. Eventueel volgt overplaatsing naar een andere groep.
- Indien blijkt dat de ouders van het kind dat pest onvoldoende (willen) meewerken om het probleem gezamenlijk aan te pakken en/of als het probleem ondanks alle inspanningen aanhoudt, zal de ouders geadviseerd worden te kijken naar een andere school voor hun kind.
- Indien het advies om uit te kijken naar een andere school niet opgevolgd wordt en het pestgedrag blijft voortbestaan, volgt schorsing van de pester. In voorkomende gevallen kan de school in overleg met de ouders de hulp inroepen van het buurtteam, Samenwerkingsverband of kan verwijzing plaatsvinden naar Jeugdzorg of een andere zorginstelling.

Links en tips: www.pestweb.nl : tips voor kinderen, ouders en leerkrachten, telefonische hulplijn voor kinderen

www.5010.nl : hier kunnen ouders hun vraag of probleem per telefoon of per mail voorleggen aan landelijk ouderverenigingen, zoals OUDERS & CO.

Bijlage 1: Afspraken corrigeren kinderen – basisschool de Odyssee

Onderstaande tekst is naar Hans Scheltema van de CED groep. Samen met hem hebben de leerkrachten van de Odyssee een aanpak geformuleerd die past bij onze werkwijze. Hoe meer positieve, sociale binding er in een groep kinderen aanwezig is, des te minder gedragsproblemen er zijn. Voorwaarde zijn heldere sociale normen en duidelijkheid voor de kinderen hoe je daar met gedrag aan kan bijdragen. Dit positieve sociale klimaat vormt een uitgangspunt om de basisbehoeftes relatie, autonomie en competentie een kans te laten krijgen. Binnen dit kader zal er echter altijd wel eens ongewenst gedrag zich voordoen.

Het is gewenst een schoolbrede aanpak te hebben in het corrigeren en bijsturen dit ongewenste gedrag, om zo te streven naar duidelijkheid en voorspelbaarheid voor iedereen. In de hieronder beschreven aanpak gaat het om een gezamenlijke escalatie-lijn, dus de uitzonderingen. Het is niet de bedoeling het pedagogisch handelen van leerkrachten in de fases daarvoor in detail vast te leggen.

Uitgangspunten bij pedagogisch handelen in de klas zijn:

1. De eigen kracht van kinderen benutten
2. Werk maken van een positieve invloed van de groep: zorg, verantwoordelijk voor elkaar en helpen
3. Oplossingsgerichte interventies
4. Nadruk op de relatie en interactie met de leerkracht

Fasen in het corrigeren/sturen van gedrag:

Fase 'Normaal':

Met behulp van de interventies die geleerd zijn bij een Goede Start en Vreedzaam heb je een aanpak om te zorgen voor een goede groeps sfeer. Relatie versterken, interesse tonen en gewenst gedrag belonen met positieve feedback werken prima. Als bepaald negatief gedrag begint op te vallen helpt afleiden, rustige correctie of een indirect compliment (via ander kind het gewenste gedrag kunnen noemen in de vorm van een opsteker) goed.

Fase 'storend voor de groep en leerkracht':

Het negatieve gedrag van een leerling begint storend te worden voor de groep. Je kan het gedrag benoemen en benoemen welk gewenst gedrag je wilt zien. Je geeft eventueel duidelijk aan dat dit een 1ste waarschuwing is. Hierna kan een 2^e waarschuwing volgen en bij de 3^e wordt ingegrepen: Dan volgt een time-out in de eigen groep. Het is handig ook een time-out plek buiten de groep te hebben, indien het gedrag te storend voor de groep is. Time-out is succesvol als de leerling kan aangeven welk gedrag gaat helpen om succesvol terug te keren.

Fase 'Time-out werkt niet':

Als de time out niet werkt, gaat de leerling naar een andere groep/persoon. In de mb en bb worden ouders dezelfde dag nog op de hoogte gesteld.

Fase 'Storend gedrag op herhaling':

Als een leerling storend gedrag blijft vertonen wordt in overleg met ouders, leerling en IB een passend plan van aanpak gemaakt. De grens van wat de school aankan wordt besproken en vastgesteld.

Fase 'Schorsing en verwijdering':

Storend gedrag blijft aanwezig, ondanks vastgelegde interventies die afgesproken zijn met ouders en leerling, de grens van school is bereikt. De leerling kan geschorst worden voor maximaal 5 dagen. We volgen de procedure van de PCOU:

<https://www.pcouwillibrord.nl/media/1079/2011-10-10-protocol-toelating-schorsing-verwijdering-leerlingen-pcou.pdf>

Gewelddadige misdragingen

In situaties waarin de veiligheid **direct** in het geding is vereisen direct ingrijpen.

Hier geldt voor dat diegene die het ziet, de betrokken leerlingen apart van elkaar in een andere groep laat afkoelen en zelfstandig werk laat maken. Directie of IB wordt op de hoogte gebracht en gaan in gesprek met de betreffende leerlingen. De leerkracht kan doorgaan met de les.

Hierna wordt in overleg met leerlingen en leerkracht een passende straf gegeven (naar inschatting van de leerkracht) en ouders worden door de leerkracht op de hoogte gebracht.

Als dit *herhaaldelijk* plaatsvindt moet (zoals hierboven beschreven) in overleg met ouders en leerling passende afspraken worden gemaakt. Pas daarna kan overgegaan worden tot eventueel schorsing of verwijdering.

Mediatoren

In de school werken we met mediators uit groep 6, 7 en 8. Zij werken in de kleine en grote pauzes en helpen bij het oplossen van conflicten. Ongeveer 3 keer per jaar is er monitoring door IB op de kwaliteit van de mediaties. In gesprek met de mediators wordt besproken hoe het gaat. Ook wordt onderzocht welk type conflicten zich voordoen en bij welke kinderen/groepen. Op basis van deze monitoring kunnen interventies in groepen worden gepland.

De afkoelplek, is de plek waar je heen gaat als je te boos bent om een conflict op te lossen met een mediator of een los het op-kaart!

Hierbij volgen we de leerlijn van de Vreedzame School:

Conflict: Praat het uit of Los het op

Stap 1: **Afkoelen** (word rustig, tel tot 10)

Belangrijk: Iedereen kan zien dat een kind aan het afkoelen is!

Afkoelplek bij de klas: dichtbij! Locatie kan leerkracht zelf bepalen. Groene stip op de vloer (sticker verkeerssling).

Op het plein: **groene tegel** bij de bank en achter voetbalveld

Leerkrachten hebben kaartje bij zich Los het op / Praat het uit

We geven een kaartje aan kinderen met conflict en vragen of ze het terug willen geven

Bij teruggave kan je even checken of het gelukt is.

Stap 2 Gele pet op, zeg wat je wilt. Luister naar wat de ander wil

Stap 3 Probeer een win-win oplossing te vinden.

Voer deze uit en maak het goed.

Bijlage 2: Aanpak No Blame

Op de Odyssee kiezen we in geval van pesten/buitensluiten in een groep de 'No Blame' aanpak. Deze aanpak werkt op basis van de principes van Bullying Prevention Program van Olweus.

Een groepje leerlingen met zowel de 'pesters', de 'toeschouwers' als de gepeste en zijn of haar vrienden samenstellen. Zij moeten samen tot een oplossing van het probleem proberen te komen (Vandebosch, 2006).

Een tweejarig onderzoek naar deze aanpak vond dat deze direct succes had in 80 procent van de pestgevallen en op termijn succes had bij 14 procent van de overgebleven gevallen. In slechts 6 procent van de gevallen bleef het pesten voortduren (Smith et al., 2003). Meer onderzoek is nodig om te kunnen bepalen of de aanpak werkt.

Werkwijze

Deze methode heeft tot doel elke pestsituatie zo snel mogelijk te stoppen en op te lossen. Zoals de Engelse naam doet vermoeden, wordt er bij deze aanpak niet beschuldigd of gestraft.

De basisprincipes die bij deze methode horen zijn:

- Pesten moet stoppen
- Iedereen is verantwoordelijk
- Niemand wordt gestraft

Wel worden de kinderen betrokken bij een groepsgesprek waarbij een aantal kinderen uit de groep de verantwoordelijkheid en de taak krijgen ervoor te zorgen dat het gepeste kind zich weer goed en veilig kan voelen in de klas en op school: samen wordt een plan bedacht. U moet hierbij denken aan kleine afspraken die kinderen ook kunnen nakomen. Bijvoorbeeld; bij het voetballen vraag ik of X mee wil doen.

Dit groepje leerlingen bestaat uit verschillende leerlingen dat is samengesteld door het gepeste kind met de begeleider. En kan bestaan uit pesters, meelopers, 'neutrale' kinderen en vrienden.

Door deze groepsbenadering wakkeren we de empathie van de kinderen aan en leren we hen dat ze zelf deels verantwoordelijk zijn voor de goede sfeer binnen de groep. De mogelijke pester ervaart dat zijn gedrag niet wordt geapprecieerd door de groep en dat hij of zij niet langer kan rekenen op steun van de anderen.

Wij kiezen voor deze methode omdat het bestraffen van pestgedrag nooit voor oplossingen op lange termijn zorgt. Kinderen die gestraft worden kunnen bijvoorbeeld nog onopvallender gaan pesten of ze verschuiven hun pestgedrag naar situaties buiten de school. Wij gaan ervan uit dat kinderen die pesten zelf ook behoefte hebben aan ondersteuning of begeleiding, zo dat ook zij zich opnieuw goed kunnen voelen binnen de groep en niet in een spiraal van negatieve aandacht en straffen belanden.

Bijlage 3: Gouden Regels de Odyssee

Gouden Regels van de Odyssee

**We zorgen er samen voor dat
iedereen zich veilig en prettig voelt.**

**We waarderen dat iedereen
anders is, iedereen is even belangrijk.**

**We werken aan zelfcontrole
en rust in school.**

**We zorgen voor de spullen
in en om de school.**

**We lossen conflicten en
problemen samen op.**

En formulier om regel voor regel in te oefenen, bespreken en evalueren met de groep:

We zorgen er samen voor dat iedereen zich veilig en prettig voelt	
Helpend	Niet-helpend

